

บทที่ 5

บทบาทและแนวโน้มในอนาคตของการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตไทย

จากการสัมภาษณ์องค์กรผู้ผลิตทั้ง 19 องค์กร พบว่าบทบาทและแนวโน้มในอนาคตของการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตไทยในมุมมองผู้ผลิตสะท้อนได้จากแนวคิดของผู้ผลิตในประเด็นต่างๆดังนี้คือ ประโยชน์ และ ปัญหาข้อจำกัดจากการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการนำเสนอรายการวิทยุ รวมทั้งการพัฒนารายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตในอนาคต รายละเอียดดังนี้

ประโยชน์ของการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการนำเสนอรายการวิทยุ

อินเทอร์เน็ตสามารถลบข้อจำกัดของสื่อวิทยุกระจายเสียงในเรื่องข้อจำกัดคลื่นความถี่และเวลาในการรับฟัง สามารถนำเสนอข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบมากกว่าสื่อวิทยุกระจายเสียง ทั้งยังมีคุณสมบัติในการสื่อสารติดต่อกันได้กว้างขวางในเวลาอันรวดเร็ว จากการสัมภาษณ์ในการศึกษาครั้งนี้ องค์กรต่างๆได้ให้สัมภาษณ์ถึงด้านประโยชน์ของการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตวิเคราะห์ได้ 3 แง่มุม ดังนี้

1. ประโยชน์ในแง่ของผู้ผลิต

เป็นช่องทางเพื่อประชาสัมพันธ์ตัวสถานีและรายการ

เมื่อวิทยุบนอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ไม่มีพรมแดน สามารถกระจายเสียงไปได้ทั่วโลก สามารถเข้าถึงผู้ฟังได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น การประชาสัมพันธ์ตัวสถานีและรายการผ่านเว็บไซต์จึงเป็นประโยชน์สำหรับหลายองค์กร ทำให้สถานีเป็นที่รู้จัก สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็วแพร่หลายมากขึ้น พร้อมกับช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร สถานี หรือรายการ ยุทธนา บุญอ้อม ผู้อำนวยการผลิตรายการวิทยุ บริษัทคลิกเวดีโอ แสดงความคิดเห็นว่า

“ในมุมมองหนึ่งมันช่วยประชาสัมพันธ์ให้กับรายการของเรา เพราะว่าอย่างเว็บไซต์อย่างนี้หลายคนเข้ามาเล่นเว็บไซต์ที่ thisisclick.com เป็นประจำอาจจะฟังวิทยุบ้างไม่ได้ฟังบ้าง ดังนั้นเค้าเข้ามาเขาก็เห็นแบนเนอร์บ้าง โฆษณาบ้าง ถึงแม้ไม่ได้ฟังวิทยุเค้าก็จะรู้ว่าขณะนี้รายการของเรามีกิจกรรมอะไรอันนี้มันจะเป็นผลพลอยได้”

สัมภาษณ์, ยุทธนา บุญอ้อม

นอกจากนี้วิทยุบนอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อมัลติมีเดียรูปแบบหนึ่งที่สามารถเผยแพร่รายการ
ได้หลายรูปแบบทั้งข้อมูลข่าวสาร สารระ ความรู้ และความบันเทิงมีทั้งข้อความ ภาพและเสียง
ผู้ฟังบนเว็บจะไม่ถูกจำกัดให้รับฟังแค่เพียงเสียงอย่างเดียว ดิยากร วงศ์เลิศวาทิก ผู้ผลิตรายการ
วิทยุเนชั่น ได้แสดงความคิดเห็นว่า

“วิทยุคุณฟังได้ทุกที่หรือเปล่า ก็เปล่า หรือโอเคฟังได้ แต่วิทยุไม่สามารถ record
ได้ แต่คนฟังวิทยุอินเทอร์เน็ตนี่คนฟังสามารถเข้ามาได้ แล้วอินเทอร์เน็ตนี่เป็นสื่อที่
เป็นมัลติมีเดีย เสียงก็ฟังได้ ภาพเคลื่อนไหวก็ทำได้ เป็น text ก็ได้ คุณยังสามารถ
record ได้ interactive ก็ได้ หรือคุณจะเป็นฝ่ายรับข้อมูลอย่างเดียวก็ได้ เรียกว่า
เป็นสื่อที่น่าสนใจมากๆ”

สัมภาษณ์, ดิยากร วงศ์เลิศวาทิก

เป็นเวทีที่ฝึกฝนประสบการณ์พัฒนาบุคลากรด้านสื่อสาร

องค์กรผู้ผลิตวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตได้ประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์การจัดทำ
รายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ต สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยรามคำแหง สถานีวิทยุบน
อินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ประโยชน์จากการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่ในการช่วย
ทดลองฝึกฝนการผลิตรายการวิทยุเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับเยาวชนที่มีความสนใจในงานด้าน
สื่อสารมวลชน ผู้ที่ผ่านกระบวนการฝึกฝนการผลิตวิทยุบนอินเทอร์เน็ตสามารถนำความรู้ไป
ประกอบอาชีพอย่างประสบความสำเร็จได้

“ทุกสายทุกสาขาไม่เจาะจงว่าเป็นสาขาใดสาขาหนึ่งที่มาฝึกงานที่เรา จบออกไป
แล้วจากตรงนี้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เวลาไปสมัครงานกับใครทางหน่วยงานยอมรับ
ในฝีมือยอมรับในผลงาน ยอมรับการทำงานของน้องๆเหล่านี้ ซึ่งมีมาแล้วที่ไปได้
งานที่บริษัทใหญ่ๆหลายๆที่ด้วยกันแล้วก็ทุกวันนี้พอเวลาเห็นเค้าไปทำงานรู้สึก
ภาคภูมิใจกับสิ่งที่เค้ามาทำที่นี่แล้วออกไป คือบวกกันระหว่างความสามารถและ
ความตั้งใจของเค้าประกอบกับที่นี่เป็นเวทีให้เค้าได้แสดงความสามารถด้วยเป็นที่
ฝึกฝนตนเอง”

สัมภาษณ์, ณัฐกิจ สิ้นสุยี่

นอกจากจะได้รับความรู้ในกระบวนการผลิตเพื่อประกอบอาชีพแล้ว ผู้ที่จัดรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตยังได้ฝึกฝนทักษะในด้านอื่นๆ อีกด้วย จุลศักดิ์ แก้วกาญจน์ ผู้จัดรายการวิทยุบนเว็บไซต์ไทยแลนด์คิด ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“ถ้าประโยชน์ของด้านผู้จัดรายการ อย่างแรกเลยคือเรื่องของการฝึกกระบวนการทางความคิด ทุกอย่างมันต้องมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์มาก่อนถึงจะมานำเสนอได้อย่างน้อยเค้าก็ได้คิดแล้วในสิ่งที่เค้าจะนำเสนอไม่ว่าจะดีหรือไม่ดี ยังไง คือเค้าได้คิดอันแรกเลย สิ่งที่ผมว่าสำคัญที่สุดเลยคือการได้คิด อีกอย่างหนึ่งก็คือการที่เค้าได้พัฒนาตัวเองอยู่เรื่อยๆ โดยรูปแบบของรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตคืออยากให้ทุกคนพัฒนาตัวเองไปอยู่เรื่อยๆ ไม่อยากให้หยุดแค่นี้ คือคุณเป็นในระดับหนึ่งแล้วคุณก็ต้องเขยิบไปเรื่อยๆ ให้ได้ทั้งตัวเองและคนอื่น กับรุ่นน้องๆ ที่เค้าจะมาจัด แล้วก็อีกเรื่องหนึ่งคือการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ผมเชื่อว่าเด็กไทยมีความสามารถในเรื่องนี้ต่ำ เค้าไม่ค่อยมีการตัดสินใจเฉพาะหน้าเท่าไร อีกอันหนึ่งก็คือการฝึกอึดใจ เค้าต้องมีการควบคุมอารมณ์ ถ้าคิดจะทำตรงนี้ก็ตรงทำอารมณ์ให้เย็นก่อน ทุกอย่างต้องเตรียมตัวมาดีถึงจะทำตรงนี้ได้ดี เพราะว่าสิ่งที่มันออกไปมันก็คือออกไปถ้ามันเจ๋งก็คือมันเจ๋งตรงนั้น แต่ถ้าคือมันดีก็ดีในระดับหนึ่งเพราะว่ามันต้องพัฒนาไปเรื่อยๆ สำคัญที่สุดคือในเรื่องของการพัฒนาตัวเอง และก็ฝึกในเรื่องของทักษะทั้งหน้าไมค์และหลังไมค์”

สัมภาษณ์, จุลศักดิ์ แก้วกาญจน์

เป็นการเสริมช่องทางด้านการตลาด

แม้ปัจจุบันผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงจะไม่ได้มีวัตถุประสงค์ให้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่สร้างรายได้ให้กับองค์กร แต่ผู้ผลิตบางองค์กรก็เห็นว่าการนำเสนอรายการวิทยุกระจายเสียงที่มีอยู่แล้วบนอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งช่องทางเป็นการเพิ่มมูลค่า (value added) ให้กับลูกค้าที่ลงโฆษณาสนับสนุนรายการวิทยุกระจายเสียง เป็นกลยุทธ์ซึ่งช่วยดึงดูดลูกค้าให้สนใจมาซื้อเวลาโฆษณาของสถานีหรือรายการ เนื่องจากอินเทอร์เน็ตไปสื่อที่แพร่ขยายได้ครอบคลุมทั่วโลก เมื่อรายการวิทยุสามารถออกอากาศได้พร้อมกันสองช่องทาง คือทั้งวิทยุกระจายเสียงและบนอินเทอร์เน็ต ลูกค้าย่อมรู้สึกคุ้มค่าในการลงทุนโฆษณากับสถานีหรือรายการ

สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

“ผมมองว่าเป็นการได้เปรียบในการหาลูกค้าของทางสถานีเราซึ่งจะหาได้ง่ายกว่าสถานีอื่นๆ ด้วยรูปแบบรายการ เนื้อหา และการนำเสนอที่มีทั้ง 2 ช่องทาง คือ ทั้งทางคลื่นความถี่ 102.25 MHz. และบนอินเทอร์เน็ต ทำให้ลูกค้ารู้สึกว่าคุณค่ากับการลงทุน เพราะว่าในส่วนของเว็บไซต์เราก็นำเอาโลโก้ของลูกค้าขึ้นเว็บด้วยอีกส่วนหนึ่ง”

สัมภาษณ์, สายชน มาสันทียะ

2. ประโยชน์ในแง่ของผู้ฟัง

ผู้ฟังมีความสะดวกในการทำกิจกรรมอื่นๆขณะรับฟัง

การรับฟังวิทยุบนอินเทอร์เน็ตช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ฟังสามารถทำกิจกรรมอื่นๆไปได้พร้อมกันในขณะรับฟัง โดยเฉพาะบางรายการ เช่น รายการบันเทิง อาจจะไม่จำเป็นต้องใช้สมาธิสูงในการฟัง ผู้ฟังบนอินเทอร์เน็ตก็จะสามารถทำงานบนหน้าจคอมพิวเตอร์และฟังไปด้วยได้ในเวลาเดียวกัน พ.ต.อ.นพ.พรชัย สุทธิ์รคุณ สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา เป็นสถาบันหนึ่งที่เห็นว่าวิทยุบนอินเทอร์เน็ตจะให้ตอบสนองผู้ฟังในด้านนี้

“รายการวิทยุที่ให้สาระบนอินเทอร์เน็ตจะเป็นตัวช่วยทำให้คนสามารถเลือกสิ่งที่เค้าฟังได้อย่างเกิดประโยชน์ ถ้าเกิดว่าเราสามารถทำได้จริงๆ แล้วสามารถสร้างค่านิยม ปรับค่านิยมให้คนในประเทศไทยสนใจการเรียนรู้โดยการขวยทุกโอกาส ใ้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตจะเป็นประโยชน์มากสำหรับเค้า นั่นคือเค้าสามารถเรียนรู้ตลอดเวลาที่เค้าทำงาน งานบางอย่างไม่ต้องใช้สมาธิมาก แต่ถ้าเกิดเค้าฟังไปด้วย ศึกษาหาความรู้ไปด้วยก็จะเป็นประโยชน์มาก”

สัมภาษณ์, พ.ต.อ.นพ.พรชัย สุทธิ์รคุณ

ผู้ฟังสามารถเลือกฟังรายการได้โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่

รายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตบางรายการจะถูกเก็บไว้บนเซิร์ฟเวอร์ในรูปแบบ audio-on-demand ผู้ฟังจึงไม่ต้องผูกติดกับเวลาออกอากาศ สามารถเรียกฟังย้อนหลังจากเพิ่มข้อมูลได้ทุกเวลา เพิ่มความสะดวกให้ผู้ฟังที่พลาดการฟังรายการสดจากวิทยุกระจายเสียงและผู้ฟังที่ต้องการฟังทวนซ้ำรายการ อย่างเช่น ศรีสุตา วิณิชสุวรรณ ผู้จัดรายการ Mcot.Net ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“มีประโยชน์สำหรับคนที่ไม่สามารถฟังรายการสดในช่วงนั้นได้ อันนี้ก็คือหนึ่ง เพราะว่าเค้าเข้ามาฟังย้อนหลังได้ วิทยูมันฟังแล้วก็จบเลย แต่อินเทอร์เน็ทมันสามารถที่จะเรียกเข้ามาดูได้ตลอดเวลา”

ศรีสุดา วิจิตรสุวรรณ

คุณสมบัติพื้นฐานของวิทยุบนอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่สามารถเรียกฟังได้ทุกสถานที่ที่สายโทรศัพท์เข้าถึง จากการสัมภาษณ์องค์กรต่างๆเห็นว่าการเพิ่มช่องทางในการรับฟังนี้สามารถขยายขอบเขตการรับฟังโดยไม่มีข้อจำกัดทางคลื่นความถี่และสถานที่ จะช่วยขยายการรับฟังให้กับกลุ่มผู้ฟังประจำทางรายการวิทยุกระจายเสียงที่อยู่ในต่างประเทศด้วย อย่างเช่น อภิสัทธ์ ปุณณะนิธิ บริษัทเอ-โทม์-มีเดีย จำกัด ได้แสดงความคิดเห็นว่า

“ทำให้มีคนฟังจากต่างประเทศชอบออกชอบใจมากครับ เพราะว่าก็คิดถึงเมืองไทย พอเขาคิดถึงเมืองไทยเค้าก็ต้องฟังรายการไทย ส่วนมากนักเรียนมัธยมที่ไปจากที่นี่ เนื่องจากเอ-โทม์ทำมา 10 ปีแล้ว คนที่เขาเป็นมัธยมสมัยเมื่อ 8 ปีที่แล้วตอนนี้เขากำลังทำปริญญาเอกอยู่ เขาก็ฟังด้วย”

สัมภาษณ์, อภิสัทธ์ ปุณณะนิธิ

3. ประโยชน์ในแง่ของการสื่อสาร

ความสามารถในการ interactive ของสื่ออินเทอร์เน็ต ทำให้สื่อสารและเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายได้รวดเร็วกว่ารายการวิทยุกระจายเสียง อาจารย์กิตติ สิมศิริวงษ์ สถาบันวิทยุ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ให้ความเห็นว่า ข้อดีของอินเทอร์เน็ตคือเป็นช่องทางที่สะดวก รวดเร็วที่จะใช้ติดต่อกับผู้ฟัง เนื่องจากหากผู้ฟังมีข้อสงสัยก็สามารถติดต่อเข้ามาทางอีเมลได้ซึ่งแน่นอนว่าจะถึงสถานีทันทีไม่มีอุปสรรค

นอกจากนี้ยังทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้ฟัง หรือระหว่างผู้ฟังด้วยกันเอง ซึ่งตรงตามวัตถุประสงค์เป้าหมายของการจัดนำเสนอรายการบนอินเทอร์เน็ตของหลายองค์กร อย่างเช่น สถาบันวิทยุบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยศิลปากร วรวิทย์ มั่นสุขผล ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“มันจะทำให้เกิดกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะจะเป็นนักศึกษาเป็นบุคลากรหรือเป็นศิษย์เก่าที่จบไปแล้ว มันจะเกิดกิจกรรมร่วมกันว่ามันจะมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้”

สัมภาษณ์, วรวิทย์ มั่นสุขผล

การติดต่อกับผู้ฟังผ่านทางอีเมล เว็บไซต์ หรือการให้ผู้ฟังตอบแบบสอบถามความคิดเห็นบนเว็บไซต์ ยังทำให้องค์กรผู้ผลิตได้รู้จักกลุ่มผู้ฟังมากขึ้นอันเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนารายการวิทยุด้วย รศ. จุมพล รอดคำดี ให้สัมภาษณ์ว่า

“มันเป็นการเช็ค rating ทางหนึ่ง เช็ค feedback ทางหนึ่ง ซึ่งผมว่ามันก็เป็นข้อดีในแง่ที่ทำให้เรา alert ให้เราตื่นตัวแล้วก็ทำให้เรารู้จักกลุ่มผู้ฟังที่เค้าสนใจเราจริงๆว่าเป็นใครบ้าง”

สัมภาษณ์, รศ. จุมพล รอดคำดี

ปัญหาและข้อจำกัดจากการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการนำเสนอรายการวิทยุ

แม้ว่าอินเทอร์เน็ตจะเป็นที่รู้จักกว้างขวางไปทั่วโลก แต่ก็ยังเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความเปลี่ยนแปลงเร็ว และยังเป็นเทคโนโลยีใหม่สำหรับระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานในประเทศไทย ในปัจจุบันการพัฒนาและเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพยังคงใช้เงินทุนสูงและจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเทคโนโลยีดังกล่าวด้วย จากการสัมภาษณ์องค์กรผู้ผลิตและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอรายการบนอินเทอร์เน็ต สามารถสรุปปัญหาและข้อจำกัดจากการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการนำเสนอรายการวิทยุได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านเทคโนโลยีและสาธารณูปโภค

แม้อินเทอร์เน็ตจะมีคุณสมบัติหลายอย่างที่เอื้อต่อการนำเสนอรายการวิทยุ แต่ก็คงต้องยอมรับว่าปัจจุบันยังมีปัญหาหลายด้านเทคโนโลยีและสาธารณูปโภคภายในประเทศที่ใช้รองรับเทคโนโลยีดังกล่าวอยู่มาก จากการสัมภาษณ์พบว่า ในปัจจุบัน Lease line สายเช่า หรือ bandwidth ซึ่งมีจำกัดและยังต้องใช้เงินทุนสูงในการเพิ่มปริมาณ ทำให้เกิดข้อจำกัดเรื่อง Access control/limit หรือ การเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต concurrent user ผู้ฟังจำนวนมากๆไม่สามารถรับฟังรายการได้พร้อมกันในเวลาเดียวกันอย่างเพียงพอตามความต้องการเป็นปัญหาสำหรับเว็บวิทยุบนอินเทอร์เน็ตหลายเว็บไซต์ ดังนี้

บริษัทเอ-โทมี่ มีเดีย จำกัด

“เราให้ฟังหมดไม่ได้ครับ ไม่งั้นเราต้องเสียค่าบริการเรื่อง Lease line นี้เยอะมาก ตอนนี้อะไรประมาณ 100 คนต่อช่วงเวลาหนึ่ง คนฟังของเอ-โทมี่มากขึ้นเรื่อยๆครับ แต่เราคงไม่สามารถเปิดให้ได้เยอะตามความต้องการตรงนั้น เพราะจริงๆมันคือการลงทุนเหมือนกัน อย่างที่บอกคือปีหนึ่งเราเสียเป็นล้านแล้ว ล้านบาทโดยที่เราไม่ได้อะไรคืนมาเลย คือจ่ายให้คนฟังฟรีเฉยๆ เพราะฉะนั้นก็เป็น option หนึ่งของคนที่เข้ามาฟังเว็บเอ-โทมี่โดยที่เราไม่ได้หากำไรจากตรงนี้ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องจำกัด ตรงนี้ไว้แค่ที่เราคิดว่าพอเหมาะ ก็คิดว่าล้านบาทต่อปีนี้ก็พอแล้ว concurrent จำกัด ไม่ได้เปิดเท่าไรก็ได้ที่จะเข้ามาฟัง”

สัมภาษณ์, อภิสิทธิ์ ปุณณะนิธิ

บริษัทไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด

“ปัญหาที่มีอยู่ก็คือเรื่อง bandwidth ถ้า bandwidth สูงก็จะดี ถ้ามันต่ำ ธรรมดาๆ มันก็จะฟังได้ไม่ก็ client ตอนนี้นำได้ 100 ตัว 100 client 100 คน สมมติว่าเวลาเราเปิดโปรแกรมฯหนึ่ง มันก็จะกิน memory ไป ก็เหมือนกัน ถ้าเกิดเรารัน โปรแกรมตัวนี้อยู่แล้วมีคนเข้ามาใช้ ในลักษณะขอมาฟังเรา ฟังจากเว็บ จาก Server ของเรา มาใช้ bandwidth ของเรา ถ้าคุณมีอยู่แค่ 64 คุณใช้ไปๆ ใช้จนหมด เครื่องของคุณก็ไม่สามารถรันโปรแกรมตัวนี้ได้ มันก็จะปิดตัวเองลง server down ใช้นั้น คือ ปัญหาของ server down คือมีคนเข้ามาเยอะมาก แล้วรองรับไม่ได้”

สัมภาษณ์, สยามรัฐ คำด้วง

นอกจากนี้ bandwidth หรือ ความกว้างของช่วงคลื่นสัญญาณ, ขนาดความเร็วของ Server Hardware และขนาดความจุของเครื่อง Encoder ที่จำกัด ซึ่งทำให้ความเร็วในการขนส่งถ่ายข้อมูลต่ำ และระบบสาธารณูปโภคในประเทศที่ยังนิยมใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโมเด็มที่ใช้สายโทรศัพท์ที่มีผลกระทบต่อกรับฟังด้วย ทำให้คุณภาพเสียงลดลง เสียงอาจมีการกระตุก สะดุด ขาดหายเป็นช่วงๆฟังได้ไม่ต่อเนื่อง หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ฟังที่ไม่มีการ์ดเสียงก็อาจทำให้ไม่สามารถรับฟังรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตได้เช่นกัน

รายการวิทยุบีบีซีแผนกภาษาไทย

“อุปสรรคหนึ่งก็คือ Buffer ทั้งหลายนี่ละ คุณเชื่อมระบบเพื่อจะเข้าไปฟัง ถ้าหากว่า Server มันเล็ก ความเร็วไม่พอคุณจะหงุดหงิดกับมันมาก กระตุกตลอดเวลา ซึ่งนี่ก็เป็นอุปสรรคหนึ่งของบีบีซีเหมือนกัน บางครั้งเกิด buffer ขึ้นมาผู้ฟังหงุดหงิด เค้าก็ไม่อยากจะฟังแล้วก็ไป นี่คืออุปสรรคของมัน เพราะฉะนั้นคนที่ทำวิทยุอินเทอร์เน็ต ต้องคำนึงถึงตรงนี้ ความเร็ว ความไว พื้นที่ที่เก็บข้อมูลต้องมากพอจึงจะน่าสนใจ”

สัมภาษณ์, จเลิศ เจษฎาวัลย์

สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา

“เรื่องของความจำกัดบนสื่ออินเทอร์เน็ตของเราเอง ปัจจุบันของเราใช้สายที่เป็นสายโทรศัพท์ที่ไม่ได้ใช้ boardband ผู้ฟังบนสายโทรศัพท์มันจะมีความเร็วในการนำเสนอข้อมูลที่จำกัด พอนำเสนอจำกัดแบบนั้น ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจริงๆคือฟังแล้วมันไม่ต่อเนื่องในบางโอกาสมันอาจจะต้องมีการขาดช่วงเป็นบางครั้งตามจำนวน traffic ที่เกิดขึ้นในสาย ทำให้หลายคนฟังแล้วจะรู้สึกเบื่อ เพราะว่ามันมี traffic เมื่อไรก็ตามที่โครงสร้างของบ้านเราถูกเปลี่ยนระบบเป็น boardband หรือใช้ fiber optic เข้ามาช่วยก็จะช่วยให้การฟังราบรื่น คือการฟังจะง่ายขึ้น คนก็น่าจะติดตามฟังได้มากขึ้น คุณภาพเสียงก็จะดีขึ้นมากกว่านี้ในอนาคต”

สัมภาษณ์, พ.ต.อ.นพ.พรชัย สุทธิ์คุณ

2. ปัญหาด้านบุคลากร

หลายองค์กรยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มีเดียที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานด้านวิทยุบนอินเทอร์เน็ต ทำให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ต องค์กรยังต้องการบุคลากรที่สามารถจะเป็นทั้งนักสื่อสารมวลชนและนักคอมพิวเตอร์ด้วย ฉัตรชัย เชื้อรามัญ ให้สัมภาษณ์ว่า

“มันเป็นศาสตร์ใหม่ แล้วก็เป็นเชิงเทคโนโลยีที่เราเข้าไม่ถึงมัน แต่ว่าในระบบโครงสร้างในสังคมก็รู้กันอยู่แล้ว จะทำถ่ายทอดโทรทัศน์เยอะเยอะไป แต่เราไม่ได้ใช้งานตรงนั้น เงื่อนไขของเราคือเราไม่รู้ เราไม่เข้าใจมัน แล้วแหล่งที่จะไปดูงานสวนใหญ่มันเป็นธุรกิจที่เค้าทำกัน แต่เราไม่มีกำลังทำหรอก พอเราไม่รู้เทคโนโลยี เราไม่เข้าใจ เรายังมาค้นเอง อันนี้คือเงื่อนไขของเราทำให้เราโตช้า”

ในกรณีของสำนักข่าวไทย อ.ส.ม.ท. หรือ สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากเงินเดือนขององค์กรรัฐยังอยู่ขั้นต่ำ ฉะนั้นการจูงใจบุคลากรให้เข้ามารับสมัครส่วนนี้จึงค่อนข้างยากลำบาก

สำนักข่าวไทย อ.ส.ม.ท.

“บุคลากรก็มีปัญหาเหมือนกัน บุคลากรค่อนข้างจะหายากที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพราะถ้าให้เค้ามาทำงานในระบบราชการเค้าก็ไม่ค่อยอยากมา เงินน้อยเค้าไปทำที่อื่นเค้าไปจัดรายการชั่วโมงละพัน แต่มาอยู่องค์กรวันหนึ่งได้แค่ 200 กว่าบาท ปริญญาตรี ซึ่งของเราก็มีถูกซื้อตัวไปหลายคน ลาออกไปอยู่เอฟ.เอ็ม.ต่างๆ เราก็ใช้วิธีจ้างคนข้างนอกเข้ามาเหมือนกัน ซึ่งก็ค่อนข้างยาก เราก็จะให้ค่าตอบแทนพิเศษขึ้นมา อาจจะเป็นชั่วโมงละพัน แต่เราก็เกรงเหมือนกันว่าเค้าจะยกเลิก”

สัมภาษณ์, วีรชัย วงศ์วีรพัฒนากุล

สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“ยังไม่มีฝ่ายรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับเรื่อง Internet broadcasting เราคิดแล้วตั้งที่จะมีอัตราขึ้นขึ้นมาแล้ว แต่เรากำลัง question ตัวเราเองอยู่เหมือนกันว่าถ้าเราให้เค้ามาอยู่ เราจะ promote เค้าไปได้แค่ไหน หมายถึงว่า carrier path ของเค้า เค้าจะเติบโตไปได้ยังไง เงินเดือนจะขึ้นไปยังไง มันลำบาก ส่วนใหญ่เราต้องการให้เค้าดูแลหมดทั้งในระบบคอมพิวเตอร์ มีความรู้ทางด้านช่าง ทางด้านพวก hardware พอสมควร คนที่เราอยากได้มาไม่ใช่เป็นเพียงแค่คนที่ศิษย์ข้อมูลเข้าไป แต่เป็นคนซึ่งดูแลด้าน hardware เป็นหลัก”

สัมภาษณ์, รศ.จุมพล รอดคำดี

นอกจากนี้ข้อจำกัดเรื่องเวลาในการทำงานของบุคลากร หลายองค์กรไม่ได้ผลิตรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก ทำให้บุคลากรที่มีอยู่ไม่สามารถมีเวลามาดูแลการผลิตได้อย่างเต็มที่ อย่างเช่น

สถานีวิทย์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“ปัญหาของเราคือช่างเทคนิคทุกคนไม่สามารถเล่นคอมพิวเตอร์ได้และด้วยเครื่องที่ไม่พอก็เลยไม่ได้เช็คกันเป็นประจำ ถ้าต้องการ feedback จากผู้ฟังตลอด เราก็ต้องเช็คตลอด แต่ตอนนี้ปัญหาก็คือเราไม่สามารถเช็คตลอดเวลาได้ แล้วปัญหาของเว็บของเราเองผมมองว่าตอนนี้ขาดคนดูแลจริงจัง เรายังไม่มีการคุยกัน อย่างเรื่องข่าวประชาสัมพันธ์เรายังไม่เคยกำหนดกันเป็นเรื่องเป็นราวว่าข่าวไหนควรจะขึ้นเว็บ ตอนนี้ผมคนเดียวใช้วิธีเลือกเอาข่าวประชาสัมพันธ์ที่เป็นลักษณะกลางๆ ไม่ใช่ข่าวที่เราออกอากาศอย่างเช่นช่วงไข้หวัด ผมก็เอาบทความของกรมสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับหน้ากากไปลงดูให้มันเป็นสีส้ม จริงๆผมก็ไม่แน่ใจว่าถูกต้องหรือเปล่าที่ลงอย่างนั้นแล้วเนื้อหามันโอเคหรือเปล่า คือ เราไม่มีคนดูแลในเว็บจริงๆจังๆ”

สัมภาษณ์, ศุภชัย จิตตารักษ์

รายการวิทยุเนชั่น

“เราไม่ใช่เหมือนกับบริษัทเว็บไซต์ทั่วไปที่อย่าง Sanook อย่าง Pantip เค้ามียุติตำแหน่งหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ คนหนึ่งมีหน้าที่พัฒนา ก็คือฉันจะพัฒนาอย่างเดียว คิดสร้างสรรค์ ทุกวันนี้ทำทุกอย่างเหมือนกันหมด ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วยกันวิธีที่ช่วยกันไหลด ช่วยกันทุกอย่าง ช่วยกันพัฒนา ก็คือบริษัทอื่นมันพัฒนาในเวลางานของเราต้องไปพัฒนาเว็บไซต์เวลากลับบ้าน เพราะเวลาทำงานมันคือหมดแล้วกลับไปพัฒนาที่บ้าน ทำงานที่บ้านแล้วค่อยมาปรับปรุงที่ทำงาน เพราะฉะนั้นมันก็คือจุดๆหนึ่งเหมือนขีดจำกัดในการเจริญเติบโต”

สัมภาษณ์, ทิพากร ประคองศิลป์

กรณีของสถานีวิทย์เฉพาะบนอินเทอร์เน็ตประสบปัญหาเรื่องเวลาการทำงานของคุณคณากร เนื่องจากผู้ผลิตและจัดรายการเป็นนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยที่เข้ามาร่วมผลิตรายการในลักษณะอาสาสมัครชั่วคราว องค์กรอย่างเช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร มีการกำหนดแผนผังการออกอากาศลักษณะตายตัว แต่ตารางเรียนของนักศึกษาอาสาสมัครจะมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ ทำให้นักศึกษาไม่มีเวลาว่างสามารถมาจัดรายการให้ตรงตามผังสถานีได้ บางครั้งนักศึกษาจะต้องจัดรายการตามเวลาว่างแม้ว่าจะไม่มีความกดดันกับช่วงรายการนั้นจึงส่งผลเสียกับคุณภาพรายการด้วย

ไทยแลนด์คิด

“ในปีที่ผ่านมาที่เราทำจะค่อนข้างมีปัญหาเนื่องจากเด็กเค้าจะมีเวลาที่เข้ามาจัดรายการไม่ตรงเนื่องจากว่าเค้าจะมองจากตารางสอนของเค้าเป็นหลัก อย่างเด็กบางคนอาจจะว่างเฉพาะวันจันทร์ 2 ชั่วโมง เค้าอาจจะเข้ามาแต่บังเอิญไปโดนกับช่วงของผังรายการที่เป็นเพลงสากลสมมติอย่างนี้ เค้าอาจจะไม่มีความชำนาญความถนัดในช่วงนั้น มันก็เลยทำให้ลักษณะการจัดรายการในช่วงนั้นไม่ค่อยสมบูรณ์เท่าไร หรือเด็กบางคนอาจจะมีเวลาว่าง ใจของเด็กอาจจะจัดเพลงไทยสากลแต่บังเอิญไปโดนเพลงไทยลูกทุ่งอีกแล้ว แต่ก็ต้องเปิดไปตามผังรายการ เพราะฉะนั้นบทบาทที่เด็กอาจจะมาพูดคุยมันก็อาจจะเปลี่ยนไป หรือบางเทอมเด็กอาจจะมาลงจังหวะล้อคตามรายการ แต่พอมาอีกเทอมคนที่ถนัดจัดเพลงไทยลูกทุ่งเค้าย้ายตารางเรียนเทอมสองเค้าเปลี่ยนตารางไปมันจะไม่ตรงกับผังรายการแล้ว”

สัมภาษณ์, วรวิทย์ มั่นสุขผล

หรือในช่วงสอบประจำภาคเรียนนักศึกษาอาสาสมัครมหาวิทยาลัยต่างๆก็มักจะขาดหายไปจากรายการ ทำให้สถานีต้องประสบปัญหาขาดผู้ดำเนินรายการ หรือเมื่อนักศึกษาเหล่านี้จบการศึกษาไปแล้ว สถานีก็ขาดบุคลากรในการผลิตรายการต่อไป ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการนำเสนอรายการ และต้องปรับเปลี่ยนผังรายการของสถานีใหม่อยู่เสมอ ศาสตราจารย์ ก่อแก้ว จากสถานี RU Internet Radio มหาวิทยาลัยรามคำแหง ให้สัมภาษณ์ว่า

“นักศึกษาที่มาจัดรายการก็เป็นปัญหา เพราะว่าบางทีในการที่เราจะสร้างคนใหม่มาแทนที่คนเก่าก็ต้องใช้เวลาเหมือนกัน บางทีน้องจัดๆไปแล้วน้องจบการศึกษาแล้วต้องไปหางานทำแล้ว ก็จะมีช่วงว่าง ดีเจหายไป จะมีช่วงขาดดีเจบ้างแล้วก็ช่วงที่เราต้องไปคุมสอบบ้างก็จะเป็นช่วงที่สถานีเงียบเหงาก็จะมีปัญหาในตรงนั้นที่เกิดขึ้น”

สัมภาษณ์, ศาสตราจารย์ ก่อแก้ว

ความเข้าใจและทัศนคติของบุคลากรในองค์กรก็เป็นส่วนสำคัญที่จะชี้้นำให้รายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตพัฒนาไปในสู่ความสำเร็จเช่นกัน หลายองค์กรต้องประสบปัญหาเรื่องความร่วมมือและความไม่เข้าใจกันของบุคลากรในองค์กร อย่างเช่น

สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

“ปัญหาคือความเข้าใจจากบุคลากร ความสนับสนุนจากผู้รับผิดชอบตรง คนที่รับผิดชอบหรือคนที่ทำงานเกี่ยวข้องตรง บางครั้งก็จะมีความรู้สึกว่าอันนี้ไม่ใช่โครงการของฉันคือโครงการที่คนอื่นเสนอขึ้นมา เพราะฉะนั้นก็จะมองหาข้อผิดพลาดสารพัดอะไรก็แล้วแต่ เมื่อไม่ยอมรับ พยายามไม่ยอมให้มี แต่พอมีขึ้นมาก็ไม่แยแส เพราะฉะนั้นมันก็เป็นเหมือนกับสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้วได้รับการทิ้งๆขว้างๆ ถ้าเกิดว่ารวมพลังทางนี้ได้ก็ดี แต่อันนี้บางทีการที่ว่าผู้มีอำนาจไม่สนับสนุนนี่คือปัญหาใหญ่มากนะ เพราะมันเป็นเหมือนกับว่ากรณีที่เราจะล่วงล้ำเข้าไปในอาณาเขตอันนั้นโดยที่ว่ามีผู้ใหญ่ในนั้นไม่ค่อยยอมรับ มันก็เป็นเรื่องที่เป็นปัญหา”

สัมภาษณ์, ร.ศ. อรทัย ศรีสันติสุข

3. ปัญหาด้านงบประมาณ

ปัจจุบันการผลิตและนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของไทยไม่ได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแสวงหาผลกำไรทางธุรกิจหรือผลิตรายการเพื่อเป็นธุรกิจหลักขององค์กร จึงไม่มีการลงทุนหรือจัดตั้งงบประมาณเพื่อผลิตและนำเสนอรายการอย่างจริงจัง ฉะนั้นหลายองค์กรผู้ผลิตโดยเฉพาะที่เป็นรัฐบาลหรือสถาบันการศึกษาจึงมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ การลงทุน และการสนับสนุนในการพัฒนารูปแบบหรือวิธีนำเสนอรายการ เช่น

สำนักข่าวไทย อ.ส.ม.ท.

“ปัญหาด้านงบประมาณของอ.ส.ม.ท.เราได้งบประมาณค่อนข้างน้อย ในแต่ละปีในการจัดซื้อจัดหางบประมาณในแต่ละครั้ง เราต้องผ่านด่านหลายด่าน ผ่านสกก. ผ่านกระทรวงการคลัง ผ่านกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ งบประมาณรัฐก็ไม่ค่อยให้ความสำคัญ ทางด้านนี้เท่าไร ส่วนมากไปให้ความสำคัญทางด้านอื่น อินเทอร์เน็ตยังไม่ค่อยให้ความสำคัญ งบประมาณของคอมพิวเตอร์หรือขอ server จะถูกพิจารณาเป็นเรื่องหลังๆไป ถ้าเป็นเรื่องของห้องส่ง กล้อง ทีวีเค็มก็จะหาให้ก่อน ถ้าบอกว่าหาคอมพิวเตอร์มาถ่ายทอดอินเทอร์เน็ตเค็มก็จะพิจารณาหลัง นี่ก็คือข้อจำกัดปัญหาและอุปสรรค”

สัมภาษณ์, วีระชัย วงศ์วิวัฒน์กุล

สถานีวิทยุถูกทุ่งเอฟ.เอ็ม

“ในฐานะที่ผมเป็น director คนหนึ่งคือเราก็อยากจะพัฒนาเว็บของเราให้เป็นเว็บที่สมบูรณ์แบบที่สุด เว็บที่สมบูรณ์แบบที่สุดก็คือต้องมีงบประมาณ ความรู้สึกของเรา ในฐานะเราเป็นคนคนหนึ่งเรามีความรู้สึกว่าถ้าเผื่อว่าอย่างน้อยที่สุดนะที่อปไฟว์ 5 อันดับ คนที่อยู่ต่างประเทศอยากรู้มันต่างจังหวัดมันดังขนาดไหนเข้าไปเลยแล้วมีวิดิโอเลยทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียง นี่คือการฝันของคนอยากเห็นเน็ตมันพัฒนา แต่ทำไม่ได้เพราะงบประมาณ เพราะว่าถ้ารู้ว่าจะต้องเติมที่เลยและเมื่อเติมที่ก็ต้องทำธุรกิจกับเค้าเลย ถ้าอยู่งบประมาณไม่รู้ก็ล้านต่อก็ล้านแล้วมาเปิดฟรีอย่างนี้ไม่รู้จะทำไปทำไมนี่คือเหตุผลชัดๆ”

สัมภาษณ์, เจนภพ จบกระบวนวรรณ

รายการวิทยุเนชั่น

“จริงๆแล้วรายได้ของวิทยุเนชั่นไม่มี พอไม่มีรายได้เข้ามากการลงทุนสักแสนสองแสนหรือกว่านั้น หรือเป็นการลงทุนที่จ้างบุคลากร นักวิชาการ หรือผู้ดำเนินรายการที่น่าสนใจเข้ามาทั้งหมดใช้เงิน พอไม่มีรายได้เข้ามามันก็ค่อนข้างยากลำบากในการพัฒนาไปถึงจุดๆนั้น การพัฒนาถึงเป็นคลื่นๆหนึ่งที่เราตั้งเป้าไว้ เป็นคลื่นทางวิทยุบนเน็ตมันค่อนข้างจะเป็นความฝันถ้าไม่มีผู้ใหญ่มาร support ตรงนั้น หรือหน่วยงานที่ support ตรงนั้น หรือมีคนเข้ามาช่วยเหลือตรงนั้น”

สัมภาษณ์, ทิพากร ประคองศิลป์

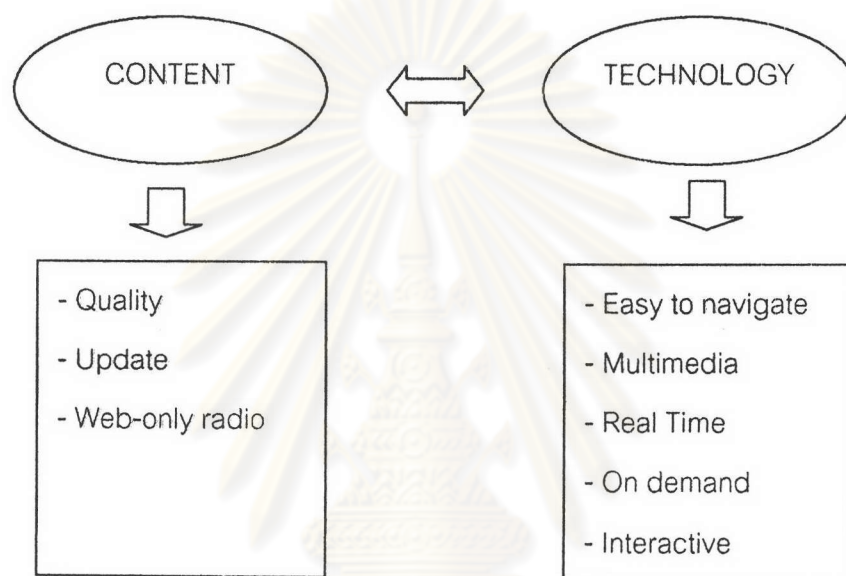
ไทยแลนด์คิด

“ปัญหาเรื่องเงินทุนด้วยอันนี้คือเรื่องปกติ แต่ว่าเราเชื่อโดยส่วนตัวด้วยถ้าเราทำดีมันก็จะมีคน support แค่นั้น แต่เราเชื่อว่าการทำที่เริ่มจากการติดตามมันไม่มีอะไรที่เลวร้ายไปกว่านี้อีกแล้ว เพราะฉะนั้นมันไม่มีคำว่าท้อ เป้าหมายของเราคือเราต้องการวิธิตดมากกว่าการไปตอบสนองธุรกิจหรือเงินทุน ช่องทางสื่อสารมันไม่ใช่สิ่งที่ต้องการเงินทุนตอบสนองหรือต้องการอุดหนุน มันคือสิ่งที่เราต้องการสื่อสารออกไป คุณจะซื้อช่องทางก็ได้ แต่คุณต้องมีความรู้สึกจะทำยังไงล่ะที่ทำให้สารของคุณมันไม่ถูก เปลี่ยนเพราะด้วยเหตุของทุน รายการดีๆมีแต่ตอนนี้อย่างมากจะยอมเปลี่ยนสารเพราะเงินทุน เป้าหมายของเราคือเอาให้สารมันดี แล้วทุนไม่มีก็ทำได้ แล้วถ้าเผื่อมีทุนยิ่งดีเข้าไปใหญ่”

สัมภาษณ์, ฉัตรชัย เชื้อรามัญญ์

การพัฒนารายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตในอนาคต

ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกองค์กรผู้ผลิตและนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตทั้ง 19 องค์กร บุคคลที่เป็น key informant ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตสรุปได้ดังแผนภูมิที่ 9 ซึ่งสามารถวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนาวิทยุบนอินเทอร์เน็ตไทยได้เป็น 2 ด้าน คือ

แผนภูมิที่ 10 ภาพแสดงลักษณะทิศทางแนวโน้มในอนาคตของรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ต

1. เนื้อหาเว็บไซต์ (Content)

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมีอยู่จำนวนมากจากทั่วทุกมุมโลกก็คือ ข้อมูลข่าวสารจำนวนมากมายมหาศาลที่ไหลเวียนอยู่ในเครือข่ายเว็บไซต์ ธรรมชาติของอินเทอร์เน็ตเป็น Moving Target คือเป็นสื่อที่ไม่หยุดนิ่ง เว็บไซต์ที่ไม่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงก็จะไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องอินเทอร์เน็ต ฉะนั้นการปรับปรุงเนื้อหาเว็บไซต์จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับเนื้อหาเว็บไซต์รายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตจะประกอบไปด้วยส่วนที่เป็นการให้ข้อมูลกับส่วนที่นำเสนอรายการวิทยุ จากการศึกษาพบว่าองค์กรผู้ผลิตเว็บไซต์สถานีและรายการวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มิได้มีแนวโน้มที่จะเน้นการพัฒนาปรับปรุงข่าวสารข้อมูลบนเว็บไซต์ให้เคลื่อนไหวทันเหตุการณ์ ทั้งข้อมูลเกี่ยวกับรายการและสถานี การแสดงผังรายการวิทยุ บทรายการวิทยุ ข้อมูลผู้จัดรายการบนเว็บไซต์

สถานีวิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม

“อนาคตของเราคือ เราจะถ่ายทอดสดให้ดีที่สุด แล้วจริงอยู่ในส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดสดก็คือกำไรของผู้บริโภคเน็ต แต่กำไรที่มากกว่านั้นก็คือข้อมูลกับสิ่งละอันพันละน้อยอะไรต่างๆก็นำเสนอเข้าไป เราเชื่อมั่นว่าเว็บไซต์ของเราเป็นเว็บไซต์หนึ่งที่ยัปเดตข้อมูลไว้มากๆแล้วมีข้อมูลหลากหลายให้คนเข้าไปสนุกสนานได้ข้อมูล ได้ความรู้อะไรเพิ่มเติมเยอะ เราค่อนข้างมั่นใจ”

สัมภาษณ์, เจนภพ จบกระบวนวรรณ

รายการวิทยุเนชั่น

“ในส่วนหนึ่งที่จะพัฒนาก็คือตอนนี้เห็นแค่เสียงอีกหน่อยเราจะมีตัวหนังสือให้อ่าน แล้วความคิดที่ผมจะพัฒนาก็คือรายการเก็บตกเดอะเนชั่น รายการอะไรนี้สักวัน หนึ่งก็คือคุณคลิกมาอ่านได้ เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง เราต้องเกาะหรือต้องสรุปออกมา ก็คงเป็นสรุปออกมาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ คลิ๊กไปนอกจากฟังได้ยังมีบทให้อ่านได้”

สัมภาษณ์, ทิพากร ประคองศิลป์

สำหรับส่วนเนื้อหารายการนั้น คุณภาพรายการเป็นสิ่งที่ผู้ผลิตรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะแม้ว่าจะลงทุนมากมายสร้างเทคโนโลยีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัยที่สุด แต่หากรายการไม่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ ไม่มีคนฟัง สิ่งการลงทุนไปก็ไม่มีคุณค่า ฉะนั้นผู้ผลิตรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตจึงมีแนวโน้มที่จะพัฒนาปรับปรุงคุณภาพรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตทั้งด้านเนื้อหา รูปแบบรายการ และผู้ดำเนินรายการให้มีมาตรฐานมากขึ้นเทียบเท่ากับรายการวิทยุกระจายเสียง

สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยศิลปากร

“ก็คงจะพัฒนาให้เป็นสากลมากขึ้นในทุกๆส่วน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคุณภาพของดีเจที่มาจัดรายการ ตัวรายการเองต้องมีความเป็นสากลมากขึ้น รูปแบบรายการสาระความรู้ของคณะคงจะต้องทำให้ตรงเป้าตรงใจกับผู้ฟังมากขึ้น แล้วคงจะต้องทำจึงเกิดหรือว่าการสัมภาษณ์ต่างๆให้ได้อย่างน้อยควรจะเป็นระดับสถานีวิทยุทั่วไป นี่คือเป้าที่เรามองเราควรไปถึงในเกณฑ์เดียวกัน”

สัมภาษณ์, วรวิทย์ มั่นสุขผล

ไทยแลนด์คิด

“จุดมุ่งหมายที่อยากจะทำคือนำเสนอรายการเป็นภาษาต่างประเทศ ในด้านจัดรายการคิดว่ามันอยู่ตัวแล้วในระดับหนึ่งในการจัดรายการเป็นภาษาไทย แต่ว่าสิ่งที่เราจะก้าวต่อไปคือการ present เป็นภาษาต่างประเทศ อยากทำมาก อยากถ่ายทอดให้เค้าได้ฟังได้รู้ว่าเด็กไทยคิดอะไรอยู่ เด็กไทยทำอะไรอยู่ ต้องการสร้างภาพพจน์ดีๆให้กับประเทศไทยบ้างแค่นั้นครับ”

สัมภาษณ์, จุลศักดิ์ แก้วกาญจน์

นอกจากนี้แม้ว่าในปัจจุบันยังไม่มีรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของไทยที่ทำรายได้ทางธุรกิจอย่างประสบความสำเร็จ เนื่องจากผู้ลงทุนสนับสนุนอย่างยังไม่มีเชื่อมั่นกับช่องทางใหม่นี้ แต่จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตยังคงสังเกตเห็นศักยภาพของสื่ออินเทอร์เน็ตที่สามารถช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้ด้วยเทคโนโลยีทันสมัย จึงมีแนวคิดที่จะวางแผนพัฒนาผลิตรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตในอนาคตด้วยเช่นกัน อย่างเช่น

สำนักข่าวไทย อ.ส.ม.ท.

“มีโครงการจะทำวิทยุบนอินเทอร์เน็ตเหมือนกัน ก็ต้องดูนโยบายรัฐบาลก่อนว่าจะถูกยึดคลื่นหรือเปล่า เพราะตอนนี้มาตรา 40 เค้าจะเอาคลื่นทั้งหมดมารวมกันแล้วก็จัดสรรกันใหม่ ถ้าเราโดนยึดคลื่นไประหว่างที่รอขอคลื่นใหม่เราก็ต้องต้อออกอากาศ คนก็ต้องทำงาน ก็ต้องมาจัดเราก็ต้องเปิดทางอินเทอร์เน็ตไปก่อนต่อไป ถ้าเราไม่ได้คลื่นเลย ก็ต้องออกอากาศทางอินเทอร์เน็ตไป ก็รอดูนโยบายรัฐบาลก่อน”

สัมภาษณ์, วีรชัย วงศ์วีรพัฒนากุล
สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“การเพิ่มรูปแบบรายการเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต แล้วทางด้าน Multimedia ผมมีความรู้สึกกว่า chance มันเปิด คือหมายถึงว่าในส่วนของโอกาสที่จะทำตรงนี้มีมันไม่ใช่มันไม่มี แต่ว่าเรายังไม่ได้คิดในรายละเอียด เพราะอย่างที่ว่าหนึ่งเรามีสิ่งที่เรายังรอเวลาว่ากสช.เกิดขึ้นมาจะให้ความถี่เราจริงหรือเปล่า จะให้เราดำเนินการอย่างที่เราทำหรือไม่ หรือยังทำอยู่ในระบบเน็ตเวิร์คการศึกษาอะไรต่างๆ มันยังมีเรื่องที่ยังต้องคิดอีกเยอะ อันที่สองก็คือว่าถ้าเราจะลงมือทำพวกนี้แล้วเรา

จะต้องจัดการเรื่องของบุคคลากร เรื่องของงบประมาณ เรื่องอะไรต่างๆสนับสนุนเข้าไปยังไป รวมไปถึงรวมทั้งคนที่ทำด้านเนื้อหาสาระอะไรต่างๆ ซึ่งมันต้องเป็นอีกงานหนึ่งนะค่อนข้างจะเยอะทีเดียว”

สัมภาษณ์, รศ. จุมพล รอดคำดี

สถานีวิทยุทัศน์ชายน์เรดิโอ

“ถ้ามีช่องทางธุรกิจก็น่าสนใจที่จะทำวิทยุเฉพาะด้านอินเทอร์เน็ตเรดิโอจริงๆแล้วบริษัทที่สนใจธุรกิจนี้อยู่เหมือนกัน แต่มองดูแล้วเห็นว่าโฆษณาสินค้าสำหรับสื่อนี้ยังน้อยมาก”

สัมภาษณ์, กุลวดี ประทุมชัยอำพร

2. เทคโนโลยี (Technology)

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าองค์กรผู้ผลิตรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มที่จะนำเทคโนโลยีด้านต่างๆของสื่ออินเทอร์เน็ตมาปรับใช้ในการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตให้มากขึ้นในลักษณะต่างๆดังนี้

ปรับปรุงการเชื่อมโยงของเว็บไซต์ให้ง่ายต่อการสืบค้น

คุณลักษณะประการสำคัญที่ดึงดูดผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต คือ การมีบริการที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการใช้งาน เช่น มีการเชื่อมโยงไปยังเรื่องที่เกี่ยวข้อง การวางโครงสร้างคำสั่งที่ค้นหาข้อมูลหรือเว็บไซต์ที่ต้องการ เป็นต้น

สำนักข่าวไทย อ.ส.ม.ท.

“ในอนาคตเท่าที่คิดไว้คือถ้าจะเอาสื่อเว็บมาประยุกต์เข้ากับสื่อวิทยุ พี่คิดจะทำเป็นผังไว้บนเว็บ อย่างเช่นสมมติว่าเราเปิดเข้ามาในเว็บในช่วงเวลาสามทุ่มมีอะไรไฮไลต์ให้ชม ตอนนี้สามทุ่มรายการกำลังออนแอร์อยู่ เราก็จะคลิกไปตรงนั้น ถ้ารายการนั้นมีเว็บก็ จะคลิกเข้าไปเป็นเว็บในเชิงลึกก็จะเข้าไปสู่ในรายละเอียดของรายการ รายการมี content อะไรก็ใส่ไป อย่างเช่นเปิดมาตอนเที่ยง รายการอะไรคือมันน่าจะเอาสื่ออินเทอร์เน็ตมาช่วยได้ในระดับนี้ ทุกรายการน่าจะมี มีเว็บของตนเอง ถึงจะไม่มีคนทำเว็บ แต่อย่างน้อยก็ควรจะมีอย่างสมมติรายการก้าวทันโลกคลิกเข้าไปก็ควรจะมี pop-up ขึ้นมาว่าคนจัดซื้ออะไร เบอร์ติดต่อทีมงาน เพราะว่ามันน่าจะมีแบบสมมติคนฟังวิทยุรายการนี้ดี จะติดต่ออย่างไรดี เข้าเว็บแล้วก็เข้ามามี

รายละเอียดให้เค้ารู้ เพราะปัญหาหลักคือตอนนี้แห้งๆ รายการดีแต่ไม่รู้จะติดต่อทีมงานยังไง”

สัมภาษณ์, ศรีสุดา วินิจสุวรรณ

สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

“สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือเว็บไซต์ซึ่งตัว www.e-ru.tv ณ วันนี้ยังไม่มีการปรับปรุง อาจจะทำให้การค้นหามันยาก เรายกกำลังจะปรับปรุงเรื่องของตัวเว็บเพจให้มันมีความเหมาะสมมากกว่านี้”

สัมภาษณ์, ณัฐกิจ สิ้นสุยี่

นำเสนอรายการ Real Time ให้มากขึ้น

เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ต อย่างเช่น เว็บไซต์สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และเว็บไซต์ไทยแลนด์คิด มีแนวโน้มที่จะเพิ่มการออกอากาศแบบ Real Time สำหรับสถานีวิทยุคลื่นอื่นๆของในเครือข่ายของตัวเอง เพื่อให้ผู้ฟังได้เลือกรับฟังมากขึ้นบนอินเทอร์เน็ต

ไทยแลนด์คิด

“เราจะให้เว็บ thailandkid เป็นช่องทางในการเชื่อมรายการวิทยุเด็กทั้งหมด วิทยุสุรินทร์ออกอากาศ โอเคคุณจัมพ์เน็ตด้วยผมจะฟังคุณ คือตอนนี้มันยังสดกลับมาไม่ได้ไง บนเงื่อนไขของสถานีวิทยุแต่บนอินเทอร์เน็ตทำได้ ผมจะฟังเด็กสุรินทร์ ฟังเด็กอเมริกา เด็กเยอรมัน นี่คือเป้าหมายต่อไป”

สัมภาษณ์, ฉัตรชัย เชื้อรามัญญ

นำเสนอรายการ On demand ให้มากขึ้น

การนำเสนอรายการแบบ On demand เป็นข้อได้เปรียบประการหนึ่งของสื่อประเภทวิทยุบนอินเทอร์เน็ต เพราะไม่เพียงแต่ผู้ฟังจะสามารถฟังรายการที่พลาดรับฟัง ผู้ฟังยังสามารถเลือกฟังรายการได้ตามเวลาที่สะดวก และรายการแบบ On demand ยังเป็นคลังข้อมูลข่าวสารสำหรับผู้ฟังที่ต้องการใช้ประโยชน์จากเนื้อหารายการด้วย ฉะนั้นขณะนี้หลายสถานีวิทยุยังไม่มีการออกอากาศรายการแบบย้อนหลัง หรือมีเพียงบางรายการของสถานี จึงมีแนวโน้มจะเพิ่มการนำเสนอส่วนนี้ให้กับผู้ฟังมากขึ้นด้วย

สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

“สิ่งที่เราอยากจะทำก็คือเอาสิ่งที่มีอยู่แล้วมาทำให้เกิดประโยชน์ เพราะฉะนั้นในระบบ on demand ทั้งหลาย จัดออกอากาศไปแล้วเรื่องไหนที่น่าสนใจเราจะพยายามดึงขึ้นเว็บ ถ้าดึงขึ้นเว็บได้ก็หมายความว่าเข้ามาฟังเมื่อไหร่ก็ได้ มันก็จะเปิดโอกาสให้เค้าสามารถที่จะเข้ามาฟังรายการเราได้ตลอด ถึงแม้จะ Live ตอนนั้น Streaming ตอนนั้นไม่ยอมฟัง อยากจะฟังเมื่อวานนี้ เรายังทำได้ แต่ว่าตรงนี้ต้องดูแล ณ ถึงจุดนั้นผมอาจจะต้องมีคนก็ได้ แต่ตอนนี้เรามองว่าผู้ฟังเรายังไม่แน่นพอที่จะลงทุนเพิ่มเติม”

สัมภาษณ์, กิตติ สิมศิริวงษ์

บริษัทไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด

“ในระยะยาวจะพัฒนาไปถึงการเก็บไฟล์ เก็บข้อมูล ตัวอย่างง่ายๆสารคดีที่น่าสนใจเหมือนกับที่อย.ทำ เรามีสารคดีเยอะเหมือนกัน เรายังจะมาเก็บเป็น record โดยเฉพาะเรื่องที่มีประโยชน์กับประชาชน เช่น เวลาคุณปวดหัวตัวร้อน คุณควรจะทำอะไร ถ้าเค้าเข้าอย.ไม่สะดวกนะ เรายคิดว่าในระยะยาวเค้าคงมาใช้บริการตรงนี้ได้”

สัมภาษณ์, วันชัย ปิณฑะบุตร

รายการวิทยุบีบีซีแผนกภาษาไทย

“แนวโน้มในอนาคตคือสิ่งที่แผนกต้องทำคือว่ามีพื้นที่ที่ผู้ฟังคนที่เล่นอินเทอร์เน็ต สามารถเข้ามาเอาเอกสารจากรายการเราไปประกอบไปใช้ได้ หรือแม้กระทั่งเก็บข้อมูลข่าวละเอียดมากกว่านี้ เรากำลังดำริที่จะทำ BBC Website BBC Thai.com ตอนนี้อาจจะใช้เว็บไซต์กลางต่อไปก็จะมีเว็บไซต์ bbcthai.com อนาคตไปไกลศูนย์ประสานไทยอาจจะทำเว็บไซต์ bbcthai.net เพื่อที่เราจะรวบรวมข่าวที่เป็น archive ที่เป็นข่าวในประเทศไทย เพื่อที่จะใช้งานในแผนกของเราเอง เช่น วันนี้คุณทักษิณพูดอะไรเราก็อาจจะเก็บเข้าในเว็บไซต์ของเรา เราอาจจะเอาข่าวที่เราออกอากาศไปมาใส่บทวิทยุรายการต่างๆ เพื่อแบ่งเบาภาระแผนกที่ลอนดอน อาจจะเป็นเว็บไซต์คู่กับเว็บไซต์ bbcthai.com”

สัมภาษณ์, จเลิศ เจษฎาวัลย์

สร้างลักษณะการสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์ Interactive มากขึ้น

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่าผู้ผลิตเห็นความสำคัญของ Interactive ที่สามารถนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพในการสื่อสารระหว่างกัน ลักษณะการสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นนั้นจะเป็นลักษณะ Real Time และตอบสนองกันมากขึ้น เช่น มีการคุยสนทนาสดระหว่างผู้จัดรายการและผู้ฟังระหว่างรายการมากขึ้น

นำเสนอรายการแบบใช้เทคโนโลยี Multimedia มากขึ้น

เทคโนโลยีด้าน Multimedia มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างความเป็นไปได้และรูปแบบที่น่าสนใจให้กับการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ต รายการวิทยุจะไม่จำกัดอยู่แค่เสียงอีกต่อไป Multimedia สามารถทำให้รายการวิทยุมีทั้งเสียงและภาพเคลื่อนไหวได้ แม้ว่าในขณะนี้จะมีเพียงรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตรูปแบบบันทึกเทปเท่านั้นที่ใช้เทคนิคการนำเสนอภาพวิดีโอบนเว็บไซต์ แต่จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ผลิตรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตหลายองค์กรมีแนวคิดที่จะให้รายการมีส่วนผสมผสานของสื่อที่ให้ทั้งภาพและเสียงในลักษณะติดกล้องวิดีโอในห้องจัดรายการวิทยุ เพื่อถ่ายภาพหรือกิจกรรมขณะดำเนินรายการสดออกอากาศบนอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มจะพัฒนาให้เป็นรายการโทรทัศน์บนอินเทอร์เน็ตด้วย

สถานีวิทยุ 101 INN News Channel

“จริงๆรายการวิทยุมันสามารถปรับให้เป็นทีวีได้ จริงๆมันไม่ต่างกัน เพียงแต่วิทยุมันได้ ยินแค่เสียง สิ่งที่ยากจะทำคือจะติดกล้องบนห้องจัด แล้วก็มา Real Time บนเว็บ คือโอเคตอนนี้เราก็ติดได้กล้องแต่มันจะกระตุก เราก็ไม่อยากจะมันเป็นอย่างนั้น อยากให้สปีดเร็วหน่อย ถึงเวลาเราอาจจะต้องมี server ของเราเอง อาจจะต้องมีอะไร นั่นคือว่ารายการวิทยุต่อไปนอกจากหนึ่งจะฟังเสียงได้แล้ว สองก็เห็นหน้าผู้จัด ก็เหมือนดูทีวี ก็ให้มันครบวงจรทุกอย่าง”

สัมภาษณ์, ประเมษฐ์ ภัคดีวาปี

สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา

“เราเคยศึกษาเรื่องการทำ e-learning บนเว็บมาก่อน อย่างที่บอกว่าตอนนี้เราไม่พัฒนาตอนนี้ เนื่องจากเราพบปัญหาเรื่องของสัญญาณตลอดเวลาว่าสัญญาณเราไม่ใช่ boardband ครับ ในอนาคตถ้าเกิดว่ามีการพัฒนาความเร็วบนอินเทอร์เน็ตเมื่อไหร่เราอาจจะเปลี่ยนรูปแบบนอกจากเป็นรายการวิทยุแล้ว เราอาจจะ

เปลี่ยนเป็นรายการโทรทัศน์บนอินเทอร์เน็ตด้วย เพราะเราเชื่อว่าถ้าคนรับรู้ทั้งภาพและเสียงก็จะช่วยได้”

สัมภาษณ์, พ.ต.อ.นพ.พรชัย สุทธิรัตน์

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ผู้ผลิตเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันมีความคิดเห็นเชิงบวกกับการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการนำเสนอรายการวิทยุ เนื่องด้วยคุณสมบัติและศักยภาพของสื่ออินเทอร์เน็ตที่สามารถลบข้อจำกัดของสื่อวิทยุกระจายเสียงได้ ทำให้แนวโน้มและทิศทางในอนาคตของวิทยุบนอินเทอร์เน็ตไทยในมุมมองของผู้ผลิตมีทิศทางที่จะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นทั้งด้านเนื้อหาและเทคนิคในการนำเสนอ แต่ทั้งนี้ด้วยข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ ความเจริญทางเทคโนโลยีและสาธารณูปโภคในประเทศ ประสิทธิภาพของบุคลากร และงบประมาณก็อาจเป็นอุปสรรคที่ทำให้เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตเติบโตพัฒนาได้ช้าในอนาคตเช่นกัน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย